

ŠKRAK

Zabavno-zbadljiv in šaljiv list.

Št. 16.

V Ljubljani, 25. avgusta 1884.

Tečaj II.

Pésence.

IV.

Prebláženo srce môje
Zatríplje vselej premilo,
Uzrè-li ljubice svoje
Čarôbno rózovo krilo
Smijoča se mi živahno
Napróti hití mi lahno,

Sè solnčnikom si prikríva
Zorán obráz ljubezníva,
A izpod solnčnika pazno
Ozíra se v mé prijazno.
Zabíje mi srce hitreje,
Navda je blaženstvo burno.
A déva se dívno nasmeje,
Hité mimo méne urno;
Poklóni se prijaznjívo,
Procvéte jej lice živo,
Očí se sladkó jej užigajo,
Porahlo prsa jej dvígajo
Čarôbno rózovo krílo,
Da srce zatríplje mi milo,
Da se nemírno zazíblje,
Da rádot mi lice prosíje,
Ko ljubko se mimo privíje,
Napréj se prijetno giblje,
Bistró kakor v lési srne
Na vógli se néžno obrne,
Da me še jedenkrat vidi,
Prednò se skrije za zidi.

Hodé po Ljubljani béli
Po njénem glédam odéli:
I vselej zatríplje milo
Prebláženo s ce môje,
Uzrè-li rózovo krilo
Čarôbne ljubice svoje

V.

Ko sem izvedel tó,
Da ljubiš me srénó,
Zatísnolo se né mi
Vso blago nóč okó.

Srcé branilo je,
Močnó mi bílo je,
Nebrójno čutov jasnih
Mi je polnilo je.

Vobražal duh je moj
Tvoj čar i kras je tvoj;
Kakó presréčno žível
Bom združen sè tobój!

Čivkoslav Lažan.

Rokovica.

(Iz življenja Ljubljanskega.)

Vitkostasna gospica, poznata po svojej lepoti, ki je bila vrhu tega na glasu, da je duhovita in bode imela, kadar se bode možila, precej „pod palcem“, dobi nekega jutra po pošti duhteče pisemce, v katerem jo neznan obožovatelj prosi za „rendez-vous“.

Kakor pri vseh Evinih hčerkah, bila je tudi pri našej gospici radovednost prva in poglavitna lastnost. „Koga pač zanimam? Kdo je pisec duhtečega lističa? Ali ga poznam? Ali je zal, bogat, duhovit?“

Taka vprašanja rojila so po lepej glavi in jej neso dale miru, dokler jej ni prišlo na um, kako bi vso to stvar prav lokavo izpeljala. Sama nikakor ne gre k „rendez-vous“, a kaj ko bi šla prijateljica Minka? To bi bilo kaj, sama bi se nikakor ne razpostavila, a doznala bi vender, kdo se za njo interesuje.

Prijateljica Minka je takoj pripravljena v to malo spletko ter odide ob določeni uri na določeni prostor.

Čaka in čaka, hodi gor in dol a nihče se jej ne približa, nihče je ne ogovori. Brezimni Seladon bil je menda star lisjak ki ni hotel na vsako vabo. Moral pa je biti tudi malo galanten, kajti drugo jutro dobi gospica, katera je za rendez-vous prosila a ga je hotela varati, po pošti eleganten zavitek, v njem pa je bila z žaganjem napolnena rokovica, ki je popolnem pravilno kazala — figo.

Glasno je zavrišala in solze so se jej prikrale v žarno oko nad to negalantnostjo, a kjubu solzam še dandanes ne ve, kdo se je tako maščeval.

Pogovori

soseda Brezovičarja in Bizovičarja.

Brezovičar: Si li čital, kako se je Logaški Mulej odrezal, da ne spada k stranki, ki hoče z glavo skozi zid.
 Bisovičar: Čital sem, čital, in baš zaradi tega bojim se za Muleja.
 Brezovičar: Zakaj?
 Bizovičar: Za to, ker menim, da gospod Mulej pripada k tistej stranki, ki hoče z zidom skozi glavo.

* * *

Brezovičar: Kaj pa je s tisto knjigo, o katerej je „Slov. Narod“ pisal, da je za par tisočakov predraga?
 Bizovičar: Saj je tudi res tako. Knjiga stane okoli 5000 fl. in vsakdo pravi, da je predraga, da je bila samo za Bamberga izvrstna kupčija.
 Brezovičar: 5000 gold. je samo Šuklje-ja razprava mej brati vredna.
 Bizovičar: Kaj še? Ali morebiti za to, da je, kakor je rekel česki pisatelj, v njej na naše stroške kralja Otokarja še jedenkrat ubil?
 Brezovičar: Saj ni res. Ali nesi čital, kako taji, da ga ni?
 Bizovičar: Kaj bi ne tajil. Vsak ubijalec taji svoje dejanje. A ne pomaga vse nič, ker imamo „corpus delicti.“ Acta loquuntur! bi oblastno rekel gospod Schwarz.

Politične študije jezikoslovca Nikolajeviča Zabavljeviča.

„Nedavno naletel sem v nekem slovenskem listu izvrstno pretolmačeni napis na starem loncu: Augenpeylippam—ogenj peci lepo mi. Nesreča, velika nesreča, da pravi narodni poraz zadel je Nemce s to iznajdbo. Recimo, da je prišel v pest slavnemu jezikoslovcu Armbrustschützu. On bi bil takoj spoznal lonc Thunseldin. Da sigurno smemo toliko zaupati njegovi cimberski domišljiji, da bi bil on v tem loncu našel ostanke tevtonskih pojedin: močeradove zobe, na solncu posušene gosence in mrjaščeve sčetine, zabeljene z tenko mastjo krote. In kako bi on še le napis prebral! Po njegovem mnenju bil bi to starokeruški napis: „Aug im pet tsy lipp um“ kar slove v nemščini: „Lippe zieh' im Bett um's Auge“ (tevtonska ljubezen).

In kaka prekucija bi nastala po celem Germaniji. Silni njeni valovi ne bi prizanesli tudi našim mlečnim gospicam. Popuščale bi plavice, oborožile se z majimi lončici, in v hladni senčici pod Tivoli pitale bi svoje brezzobe občudovalce z močeradovimi zobmi, gosencami in sčetinami. Ljubljanske krave pa bi zopet zadovoljno mukale, ker bi jim prijazne ljubljanske nemčurice priljubljene krme več ne prekupovala. Vsaj dobre piče revice zdaj pač potrebujejo, ko jih naši radikalci tako radikalno molzejo. Da, slavni, nepoznani slovenski jezikoslovec, otel si Germanom deveto deželo, a tudi Armbrustschütza si rešil častnega udstva berlinskih norcev.

Mali vzroki, veliki učinki — pravi pregovor. Zato je tudi mene ta „Augenpeylippum“ užgal ter navdušil na velika dela in vže davno prerokovane besede:

„Vremena Kranjcem bodo se zjasnile“

„Slovenca bodo čez gore spoznali“

hočem vam v djanje prestrojiti. Slavile se bodo moje zasluge po širnej Sloveniji do poznih potomcev in na grobu vsekali mi bodo hvaležni vnuki v živo skalo zlate besede: „Tu počiva v slovenskem duhu slavni modro- in jezikoslovec Nikolajevič Zabavljevič, ki je slovenski narod rešil strašne more: Elastiteta-kertsmarjonetta.“

Tam na nemškem Dunaji je slovenski pesnik na plat zvona bil, da je mej 10 Slovenci 11 jezikoslovcev. Nisem takrat še jezikoslovil. Pretekla so leta, mnogi vlak predirjal je železno cesto mej Dunajem in Slovenijo. In marstkateri težko

prištedljeni dijaški vinar vozil se je po dolgočasni tej poti, kot vidni dokaz mladostnega navdušenja, narodnega ponosa. Da, takrat smo bili še bogati in ponosni, celo „Zvonovega“ urednika kolega je pri bogato obloženi mizi ponosno s pestjo ob mizo zbijal, veleč: „80 pesnij in nobenega apostrofa“. In kako zopet pravi „v klasji“ kolega bahatega in ponosnega apostrofob: „Mali slovenski narod more ponosno stopiti pred sodnji stol z velikimi narodi.“ Tako je rekel kolega apostrofobov o pesmih, kjer apostrofov mrgoli, kot „Ljubljanskih listov“ po Logatci. Oj Nikolajeviču Zabavljeviču, to so bili drugi časi! Tedaj si tudi ti pel in žvižgal, zdaj pa preklinjaš, ondaj si ljubil, zdaj sovražiš, božal si nežna lica, zdaj jih praskaš, služil si Apolonu, zdaj si se zapisal Škratcu in njegovim angeljem.

Kakor sem dejal, pretekla so leta. „Zvon“ se je ubil na Dunaji, prelili smo ga v Ljubljani, kracarji niso se več vsipali na Dunaj, oh, postali smo beračoni, in naš ponos izkadil se je pri izpraznjeni mizi. Žabe so zopet začele regljati za dežjem. Polž je počasno ležal čez plot, lisice zavijale so po naših lesih. Požrešni volk se masti s plahimi zajčki, — in tako tudi porodila so se nam „Dunajska pisma“. Kura pade sedemkrat v omedlevice, preden eno jajce znese, — naš idealni pesnik, pesnik, ki je nekdanj zabavljaj na današnje pajdaše takole:

„Vrté se misli mu okrog trbuha,

Prijatelj gnjilega je kompromisa,

Na narodnem drevesi veja suha“

ta drobni slavec, pravim, moral se je pri porodu vsacega dunajskega pisma zvijati v krčevitih bolečinah. Moral ga je popasti krč, ki človeku proti volji stega in krči ude, pero in držalo, drugače ni mogel zakrožiti te le:

„Kaj mi mar je domovina,

Kaj mi slava mar in čast;

List Ljubljanski, ti jedina

Meni si pres'adka last,

Ta krč, krstil je kum njegov z elasticiteto. Elasticiteta imenuje se najnovejša bolezen naših v borbi za narodna prava „osivelih“ (bolje bi bilo vže okamenelih) politikov. Trudil sem se in trpinčil, znojil in potil, premetaval „Dunajska pisma“ in „Ljubljanski list“. razbijal žive posode tujčeve pete, v katerih se vendar tudi kranjska klobasa lahko speče — in na vrh sem še vse pošteno prekel. V znoji svojega obraza prišel sem slednjič do spoznanja, da elasticiteta (slov. krč) je ona sovražna sila, ki slabost telesno in neznačajnost duševno po svoji volji premika, suče, zavija — na kratko rečeno — to so slovenske marionette. Beseda mi na ustih umira, prsa se mi širijo zaradi silnih notranjih občutkov, zato naj se poslovim za danes s krepko molitvico: „Ljubljanskega lista, kuge, lakote, vojske rešite nas radikalci in ti, o peklenski Škrat!“

Pepček: Ali si že slišal, kako „Sokola“ napadajo? Meni se že kar gabi.

Tonček: Slišal, slišal. Veš, kako bodo morali v prihodnje Sokoli vračati se v mesto?

Pepček: No, kako?

Tonček: Po kanalih, kakor Štricl.

Pepček: Tedaj pa naj izvolijo Šukljeja za starosto, da bo naprej lazil, elastičen je dovolj in če se je kanal tudi „zatulhal“, on ga bode že prodrl.

Najnovejša stvar.

V Ljubljani hlev zgradili so
Ter z listjem ga pokrili so;
Pa to vam stórija je lepa:
Za v hlev ni najti niti repa.

In slavni listarski očák
Storiti sklène-ta korák:
„Hém, k Njemu bočem se zateči,
On bode vedel pravo reči.“

Kaj rekel je oblastni mož?
„Da prazen stal mi hlev ne boš,
Stvarilno bom besedo rekel.“
Ter usta malo je zavlekel. —

In: „bódi, bódi!“ zadoni,
Da nič se v stvarstvo spremeni;
In vredna stvarnika postava
Zaruče glasno — molzna krava.

Več, narod moj ne solzi se,
Pošteno zdaj namólzi se,
Ter večno stvarniku poj slavo,
Da zmašil ti je molzno kravo.

Roga

A. Kaj meniš, zakaj je utihnil v najnovejšem dnevniku listkar Për?

B. Veš, sedaj je klic „Pereat!“ že tako v navadi, da bi kdo nehotoma utegnil misliti, ka se že tudi pod Ljubljanskega lista črto v tem klici vežbajo. Le izreci besedo Per in „Pereat!“ ti kar sam ob sebi pride na jezik.

Nepričakovano soglasje.

Gospod policijski nadkomisar Parma je danes rekel ne-kemu narodnjaku:

„Tako ne more dalje biti! Mora biti drugače!“
Tudi jest sem istega prepokornega mnenja. Živel skorni preobrat na bolje!

Žan Parmezan.

Gospod Detter

ki prodaja za drag denar svoje šivalne stroje po Slovenskem, čestokrat pod ne ravno ugodnimi pogoji, rekel je zadnjič, ko so se Sokoli vračali iz Vodmata v mesto: „Ist das ein gemeines Volk, ein Gesindel!“

Iz teh besed lahko sklepamo, da je visorodnemu Detterju neprijetno, če mora s Slovenci občeovati in da nam le nerad prodaje svoje stroje, ker s sodrgo in druhaljo nihče nema rad posla.

Slovenci! bodimo tedaj tako uljudni in ne nadlegujmo tega gospoda, da bode trava rastle pred njegovim pragom.

Saj mu tudi več ne treba prodajati šivalnih strojev, ker se že v kočiji vozi.

Blagorodnému gospodu

Josipu Kovaču,

c. kr. sodn. pristavu

v

Metliki.

Odprto pismo.

Na koliko mesecev bodele dali zapreti g. Slovenčeva urednika, ker ni hotel vsprejeti Vašega odgovora gospodu župniku Schweigerju? in

na koliko mesecev in tednov bodele v ječo poslali uredništvo „Slovenca“, ker se je usodilo citirati in tolmačiti Vam §. 19. tiskovne postave?

Vaš

V Metliki 16. julija 1884.

radovedni prijatelj.
Luka Prosenik.

„Oficijozus“ s svetilnico išče tistega jajca, v katerem je tista dlaka, katero bi on rad cepil.

Žabarska pesen.

Arija: „Moj fantič je z gornjega kraja“ itd.

Ob jarkih sem s trnkam lazil
In žabe rezljave lovil;
Nobena né htéla prijéti
Vè gozd sem se póti lastil.

Prišedši tjà legel sem v senco
Ter v jezi se svéti zaklél,
Kà več ne poskusim v živénji,
Da kojo bi žabo ujél. —

Saj to mi pa tudi né možno;
Zamàn ves napon in trud stà,
Ker zdavna že mene ujéla
Je ljubezna žabičica.
Oj ža—bi—či—ca!

Tine Črv.

Na pot.

Zdaj ko odpravljáš se odtod,
Nebrojno želj na dolgo pót
Priatelji ti vzražajo;
Da bi vzpremljale te povsod!

Kaj naj želím ti, draga, jaz? —
Ko zrem v cvetoči ti obraz,
V molitev sklepata se rōci,
In usta prosijo na glas:

Čuvaj, o bože, jo
Hude vročine,
Da je to cvetje
Na lici ne mine!

Čuvaj, o bože, jo
Hudega mraza,
Da ne opali
Jej rožic obraza!

Tine Črv.

(Svoboda v Londonskih gledališčih.) V nekem gledališči v Londonu sta dva glumača v igro uplela naslednji dvogovor:

A. „Ko bi imel ti psa, kako bi ga klical? Znabiti Beaconsfield?“

B. „Ne!“ — A. „Zakaj ne?“

B. „Nečem onečastiti spomina na slavnega moža.“

A. „Znabiti pa Gladstone?“ — B. „Ne!“ —

A. „I, zakaj ne?“

B. „Tudi psa nečem onečastiti —“

„Nihče se ne zmeni za take besede, niti policijski k nisar Londonu. A v Ljubljani?“

V Ljubljani pa je politični kontumac, torba, torba, torba!

Literarno naznanilo.

Uvažujé, da je nam Slovencem, ki smo si vedno v laseh,

Schimpf-Lexikon

neobhodna potreba, sklenil sem pričeti z izdajanjem tega delca, ki bode zopet popolnilo jako čutno praznoto v našem slovstvu.

Ne treba mi menda poudarjati, da bode delo izvrstno, kakor vse, kar prihaja iz moje roke kajti, kakor v vseh drugih strokah, tako sem tudi v psovanji nado-sežen strokovnjak, in ker sem poleg tega še uradnega lista urednik, so moje psovke nekako uradno avtorizirane. To daje mojemu delu posebno vrednost.

Nadejam se torej, da bode slavno občinstvo z obilimi naročili seglo po tej knjigi, ki bode posebno nekaterim „hausknechtom“ šnopserjem in drugim pramojduševcem prav dobro došla, ker se dosedanje psovke že precej obrabljene in treba novih, boljših, — genijalnih, kakor je vse, kar jaz naredim.

Oglasila naj se pošiljajo ali v uredništvo „Schimpf-Lexikona“ v Kolodvorskih ulicah št. 15, ali pa podpisanemu izdajatelju.

Fran Šuklje,

c. kr. profesor in urednik, sedaj na dopusta dopustu v Radovljici.

Proza v poeziji.

Po bregi se vali mi sod,
Oj, prazen sod — brez tekočine
Vsušen, razpokan je povsod,
Po njem predó se pajčevine.

Saj prazen sod se ne vali,
Želodec moj mi le vzdihuje,
Po vini sladkem koprni,
Ker se z vodó le oplakuje.

V Trstu.

A. Ali je res g. D. rekel, da bi se za narod pustil križati?

B. Seveda je res. Tudi jako verjetno. Ali ne misli ti na pravi pravcati križ ampak na križec na prsih.

A. Tako bi pa marsikdo bil rad križan.

V obrambo.

Slaba stvar se nikdar dobro in vspešno zagovarjati ne dá. Zaradi tega pa še ni treba, da se pograbi po vsakem bližnjem polenu in ocepku, da se rabi vsako, še tako umazano in podlo orožje, kakor to praktikuje naš slovenski Tagblatt, alias „Ljubljanski list“.

Preteklo soboto spravil se je v svojej 140. številki na „Narodno tiskarno“ in na dra. Zarnika, brez katerega bi naj-novejši dnevnik niti izhajati ne mogel, konečno pa še na naš list, ki mu tudi močno preseda.

O „Škrat-u“ pravi namreč najnovejšega dnevnika gladiator: „Vsa njegova (dr. Zarnika) gospodarska razumnost obstoji v tem noč in dan skrbeti, da so polne jasli, iz katerih zobljeta „Slovenski Narod“ in dragi bratec njegov „Škrat“. In da imata oba dober želodec, dokaz nam je lepa svotica akcijskega kapitala, ki jedo zdaj uže zgini-la skozi njih goltanec.“

To vse je od konca do kraja **nesramna laž in perfidno obrekovanje**, kakeršnega je v Slovincih zmožen jedino le „Ljubljanski list“ in njega zloglasni urednik, kajti „Škrat“ ne potrebuje niti krajcerja podpore od „Narodne tiskarne“, ker ob naročnini lahko izhaja, „Škrat“ je popolnem nezavisen, zanj ne treba nikomur drugemu skrbeti, kakor jedino nam in našemu upravniku.

Laž in obrekovanje je vse, kar je pisal „Ljubljanski list“ o „Škratu“ in obžalovati moramo le to, da urednik Šuklje, ki je v svojih postranskih urah tudi c. kr. profesor in član deželnega šolskega sveta, daje tako pohujšljiv vzgled.

Gospod A. Obresa v Cerknici! tu bi bil zopet predmet za fulminantno „izjavo“, sicer bi morali misliti, da ste rahlo-čutni samo takrat, kadar gre za Vašega svaka, ali pa za Vašo kandidaturo.

Uredništvo „Škrata“.

Zadnjo in predzadnjo številko (14. in 15.) zaplenilo je c. kr. državno pravdnštvo. Prvej zaplenbi zapala je dobra polovica vse vsebine, celo znana „nemškutarja“ nesta ubežala tej osodi. Zadnja zaplenba zadela nas je zaradi resnih premišljevanj penzioniranega filozofa Izidora Musloviča. P. n. gg. naročnike odškodovali bodemo v prihodnjih številkah.

Uredništva „Škrata“.